

UNIVERSITETET
I OSLO

Transaksjonshåndtering

Del 3

Samtidighetsfenomener og -anomalier

Dette er uønskede «merkverdigheter» som kan inntreffe i eksekveringsplaner.

Vi har to typer av slike «merkverdigheter»:

- **Samtidighetsfenomener**
(disse merkes med P for Phenomena).
Fenomener *kan* gi opphav til feilsitasjoner.
- **Samtidighetsanomalier**
(disse merkes med A for Anomalies).
Anomalier vil *alltid* føre til feilsituasjoner.

Liste over fenomener

- P0 – Skitten skriv $w_1(x)..w_2(x)..(c_1 \text{ eller } a_1)$
- P1 – Skitten les $w_1(x)..r_2(x)..(c_1 \text{ eller } a_1)$
- P2 – Ikke-repeterbar les $r_1(x)..w_2(x)..(c_1 \text{ eller } a_1)$
- P3 – Fantomfenomen $r_1(Q)..w_2(y \text{ i } Q)..(c_1 \text{ eller } a_1)$
- P4 – Tapt oppdatering $r_1(x)..w_2(x)..w_1(x)..c_1$

I P3 står Q for et predikat, dvs. svaret på et where-uttrykk. $w_2(y \text{ i } Q)$ betyr at skriveoperasjonen $w_2(y)$ kan øke resultatmengden til Q .

Liste over anomalier

- A3A – Fantomleseanomali
 $r_1(Q)..w_2(y \text{ i } Q)..c_2..r_1(Q)..c_1$
- A3B – Fantomskjevskrivning
 $r_1(Q)..r_2(Q)..w_1(y \text{ i } Q)..w_2(z \text{ i } Q)..(c_1 \text{ og } c_2)$
- A5A – Skjevlesing
 $r_1(x)..w_2(x)..w_2(y)..c_2..r_1(y)..c_1$
- A5B – Skjevskrivning
 $r_1(x)..r_2(y)..w_1(y)..w_2(x)..(c_1 \text{ og } c_2)$
- A6 – Lesetransaksjonsanomali
 $r_2(x)..r_2(y)..w_1(y)..c_1..r_3(x)..r_3(y)..c_3..w_2(x)..c_2$

SQL-isolasjonsnivåer

- Isolasjonsnivåer ble innført med SQL-92 standarden.
- Rangert fra det sterkeste til det svakeste er de:
  - Serializable
Ingen fenomener eller anomalier er tillatt i noen plan (planer skal gi samme resultat som en seriell plan).
  - Repeatable Read
Bare fantomer er tillatt.
  - Read Committed
Alle fenomener og anomalier er tillatt med unntak av skitten skriv og skitten les.
  - Read Uncommitted
Bare skitten skriv er forbudt.

Monotoni

- La S være en plan, og la T være en delmengde av transaksjonene i S .
- Da definerer vi projeksjonen av S på T som den planen vi får hvis vi fra S fjerner alle operasjoner utført av transaksjoner som ikke ligger i T .
- En klasse med planer kalles *monoton* hvis alle projeksjoner av planer i klassen selv ligger i klassen.

Monotoni og planleggere

- La E være klassen av planer som en gitt planlegger (scheduler) Σ kan lage (E er klassen av lovlige planer).
- Hvis E ikke er monoton, kan følgende skje:
  - Σ lager en plan P for en mengde transaksjoner T .
  - En av transaksjonene i T aborterer.
  - Projeksjonen av P på resten av transaksjonene i T er ikke i E (det betyr at de danner en ulovlig plan).
- En annen merkverdighet er at en ulovlig plan kan bli lovlig hvis det kommer en ny transaksjon som skal flettes inn i planen.

Monotoni og planleggere (forts.)

- Eksempelet på forrige lysark viser at det i praksis er (nesten) umulig å lage en fornuftig planlegger for en klasse planer som ikke er monoton.
- Det er derfor viktig å sjekke om en klasse er monoton før man prøver å lage en planlegger for den.
- Planleggere bruker projeksjoner til å håndtere aborter: Når en eller flere transaksjoner i en plan aborterer, erstattes planen av sin projeksjon på de ikke-aborterte transaksjonene i planen.

Klassen av konfliktserialiserbare planer er monoton

- Dette er en konsekvens av teoremet som sier at en plan er konfliktserialiserbar hvis og bare hvis presedensgrafen er asyklisk.
- Begrunnelse:
- Anta at P er en konfliktserialiserbar plan, dvs. at P har en asyklisk presedensgraf.
- Presedensgrafen til enhver projeksjon av P vil være en subgraf i P s presedensgraf, og slike subgrafer er også asykliske.
- Altså er alle projeksjoner av P konfliktserialiserbare.

Multiversjonsdatabaser (repetisjon)

- Noen DBMSer kan lagre flere versjoner av hvert dataelement.
- Dette forutsetter at transaksjonene får et tidsstempel (transaksjonsnummer) når de starter.
- Når en transaksjon t_k (der k er transaksjonsnummeret) skriver en ny verdi i et element x , blir det dannet et nytt element x_k (den gamle verdien av x blir ikke overskrevet).
- Vi tenker oss at initialtilstanden er skrevet av en fiktiv committet transaksjon t_0 , dvs. at x_0 er initialverdien av x .
- Siden det kan bli mange versjoner av hvert element, må det finnes en prosess som sletter gamle versjoner som ingen lenger kan få bruk for (søppeltømming).

Snapshot Isolation

- Snapshot Isolation er en effektiv og populær protokoll som lager multiversjonsplaner.
- Den ble lansert av Borland i InterBase 4 (1995).
- Snapshot Isolation brukes i flere DBMSer, bl.a.
  - Oracle
  - PostgreSQL
  - Microsoft SQL Server
- Vi lar SI betegne klassen av planer som kan genereres av Snapshot Isolation.

SI-protokollen

- SI-protokollen består i å håndheve følgende to regler:
  1. Når en transaksjon T leser et element x , så leser T den nyeste versjonen av x som er skrevet av en transaksjon som committet før T startet.
  2. Skrivemengden til to samtidige transaksjoner må være disjunkte.
- Regel 2 betyr at hvis T_1 og T_2 er to transaksjoner hvor T_1 starter før T_2 , og T_1 gjør commit etter at T_2 er startet, så får ikke T_1 og T_2 skrive samme element.
- Det finnes flere metoder for å håndheve regel 2
  - én er å sammenligne skrivemengdene ved commit.

Første oppdaterer vinner (FUW)

- Oracle håndhever regel 2 slik at første oppdaterer vinner:
- Anta at to transaksjoner T_1 og T_2 er samtidige, at T_1 skriver x , og at T_2 også vil skrive x .
- Da kan ikke T_2 skrive x før T_1 slipper sin skrivelås på x .
- Det er da tre muligheter:
  - Hvis T_2 står i kø for å skrive x , og T_1 gjør commit, blir T_2 øyeblikkelig abortert.
  - Hvis T_1 gjør commit før T_2 prøver å skrive x , blir T_2 abortert idet den prøver å skrive x .
  - Hvis T_1 slipper låsen fordi den aborterer, får T_2 skrive x .

Administrativ informasjon for FUW

- Når en transaksjon T starter, noteres starttidspunktet $TS(T)$
- Når en transaksjon T committer, noteres commit-tidspunktet $TC(T)$
- Planleggeren må for hvert element A vedlikeholde mengden $Commit(A)$ av transaksjoner som (nylig) har skrevet A

FUW-protokollen I

1. T ønsker å lese A: Lesing innvilges alltid
  - Les den versjonen A_t der t er størst mulig, men mindre enn $TS(T)$.
2. T ønsker å skrive A: Be om eksklusiv lås på A
  - Hvis det finnes en U i $Commit(A)$ der $TC(U) > TS(T)$, må T ruller tilbake (aborteres) fordi T og U er samtidige, har overlappende skrivemengder og U alt har committet.
  - Ellers: Hvis låsen på A er ledig, får T låsen og kan endre A til ny verdi, men bare i sitt lokale arbeidsområde (andre får ikke tilgang på den nye verdien før T vet at den kan committes).
  - Ellers: La T vente i A -køen (T venter på å få lås på A – dvs. T venter for å se om den som har låsen, committer eller blir rullet tilbake).

FUW-protokollen II

3. T ønsker å committe:

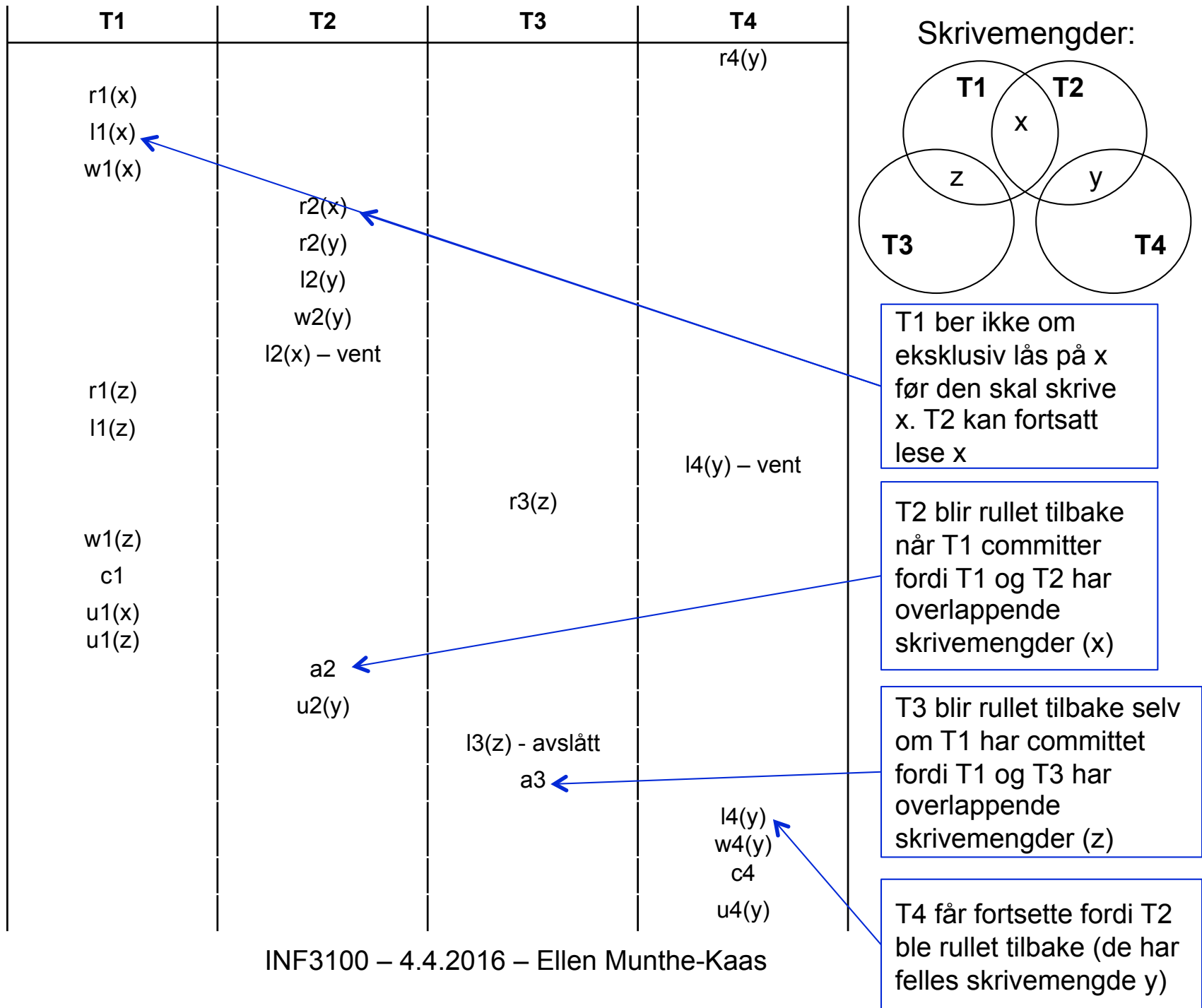
- Utfør c_T (skriv `commit(T)` i loggen)
- For hvert element A som T har lås på, legg T i `Commit(A)` og skriv A (dvs. en ny versjon A_t med $t = TC(T)$ blir tilgjengelig for andre transaksjoner). Slipp låsen på A .
- Signaliser til alle som venter på å få lås på en slik A , at de må rulles tilbake.

4. T blir abortert (eller ønsker selv å abortere):

- Skriv `abort(T)` i loggen
- For hvert element A som T har lås på, slipp låsen. (En av de transaksjonene som eventuelt venter på låsen, får den og kan fortsette.)

Eksempel

Søppeltømming ved bruk av SI

- Regelen for når søppeltømmeren kan fjerne «gamle» versjoner av dataelementer, er slik:
  - En versjon A_t av et dataelement A kan bare fjernes hvis det finnes en nyere versjon A_u som er slik at alle aktive transaksjoner startet etter at A_u ble skrevet.
    - Hvis U skrev A_u , dvs. $u = TC(U)$, er det altså slik at for alle aktive transaksjoner V er $TS(V) > TC(U)$.
  - Samtidig som en versjon A_t blir fjernet, kan den transaksjonen T som skrev A , fjernes fra $Commit(A)$.
- En konsekvens av denne regelen er at den sist skrevne versjonen av et dataelement aldri kan bli slettet av søppeltømmeren.

SI vs serialiserbarhet

- Betrakt planen $P = r_1(x)r_1(y)r_2(x)r_2(y)w_1(y)w_2(x)c_1c_2$
- P er et eksempel på anomalien A5B, skjevskrivning – T_1 skriver y som T_2 allerede har lest; T_2 skriver x som T_1 allerede har lest.
- P er opplagt ikke konfliktserialiserbar ($T_1 \rightarrow T_2 \rightarrow T_1$).
- Derimot er P i SI – både T_1 og T_2 leser bare initielle data (dvs. data som var committet før T_1 og T_2 startet), og skrivemengdene deres er disjunkte.

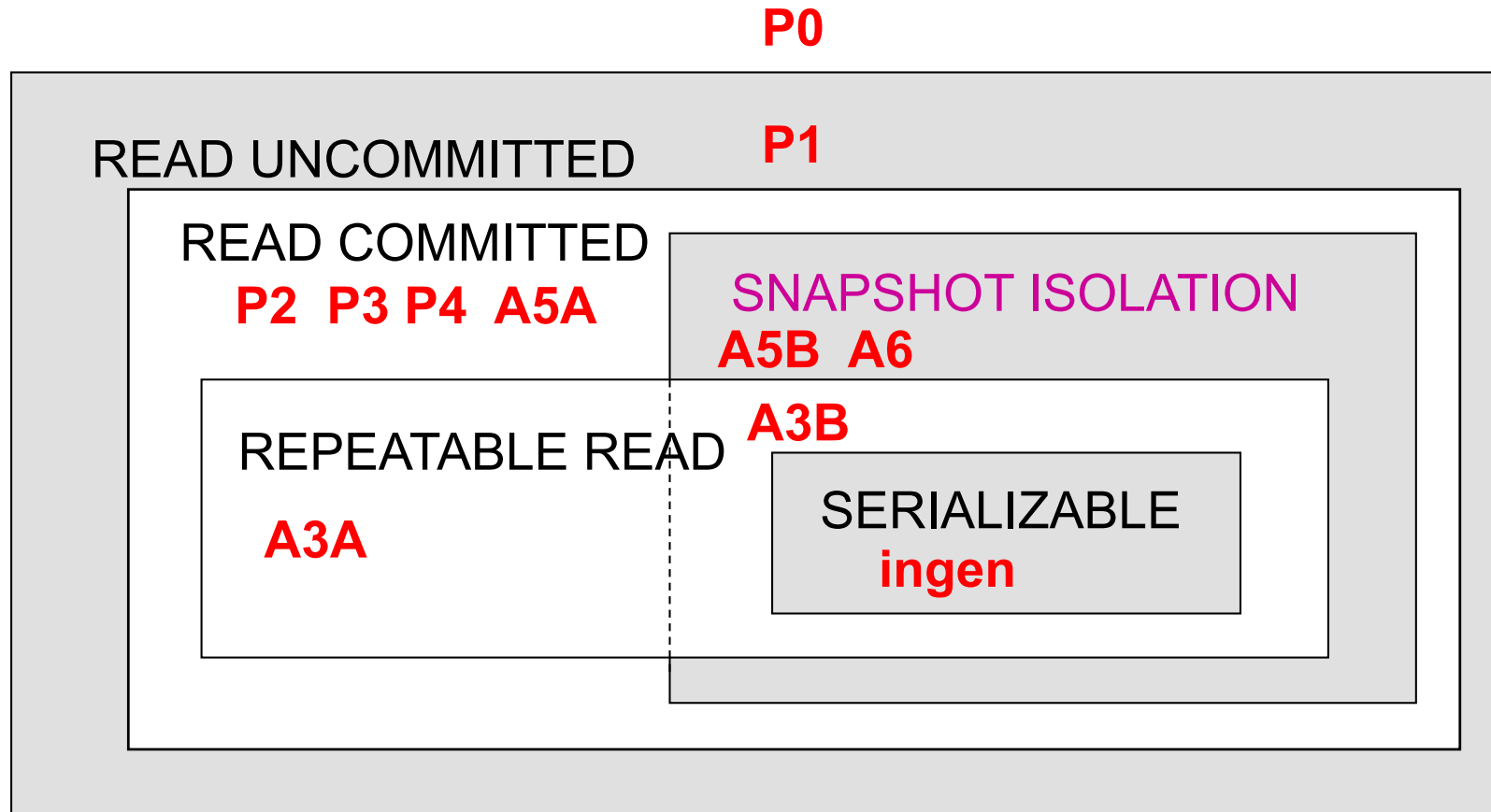
SI vs fenomener og anomalier

- Disse tre, og ingen andre av de nevnte samtidighets-anomaliene på lysark 4, kan forekomme i planer laget av Snapshot Isolation:
- A3B – fantomskjevskrivning
- A5B – skjevskrivning
- A6 – lesetransaksjonsanomali

SI vs SQL-isolasjonsnivåer

- På bakgrunn av forrige lysark kan vi fastslå:
- SI er strengere enn Read Committed, men ikke så streng som Serializable.
- SI er hverken strengere eller svakere enn Repeatable Read.

Isolasjonsnivåer

Isolasjonsnivåer og hvilke fenomener og anomalier som kan forekomme i hvert av dem

Monotoni i multiversjonsdatabaser

Dette og de to neste lysarkene er hentet fra
Lene Østbys masteroppgave (2008)

- Det er ikke opplagt hvordan monotoni skal defineres i multiversjonsdatabaser (det egentlige problemet er hvordan projeksjoner skal defineres).
- Betrakt følgende multiversjonsplan for T_1 , T_2 og T_3 :
$$S = r_1(x_0)r_1(y_0)r_2(y_0)w_2(y_2)c_2r_3(x_0)r_3(y_2)c_3w_1(x_1)c_1$$
- En rett frem projeksjon av S på $T = \{T_1, T_3\}$ blir slik:
$$\Pi_T(S) = r_1(x_0)r_1(y_0)r_3(x_0)r_3(y_2)c_3w_1(x_1)c_1$$
- Men da lar $\Pi_T(S)$ T_3 lese en versjon av y skrevet av T_2 som ikke finnes i planen (så y_2 eksisterer kanskje ikke).
- Vi lar derfor T_3 lese siste committede verdi av y , som gir:
$$\Pi_T(S) = r_1(x_0)r_1(y_0)r_3(x_0)r_3(y_0)c_3w_1(x_1)c_1$$

Klassen av SI-planer er monoton

- Bevis (Lene Østby 2008):

La S være en plan generert i henhold til SI-protokollen.

La P være projeksjonen av S på en delmengde av transaksjonene i S (de ikke-aborterte transaksjonene i S).

La T være en transaksjon i P som leser et dataelement x .

Da planleggeren konstruerte S , planla den at T skulle lese den siste versjonen x_k av x skrevet av en transaksjon T_k som gjorde commit før T startet.

Selv om noen transaksjoner i S er abortert, skal T fortsatt lese den samme x_k .

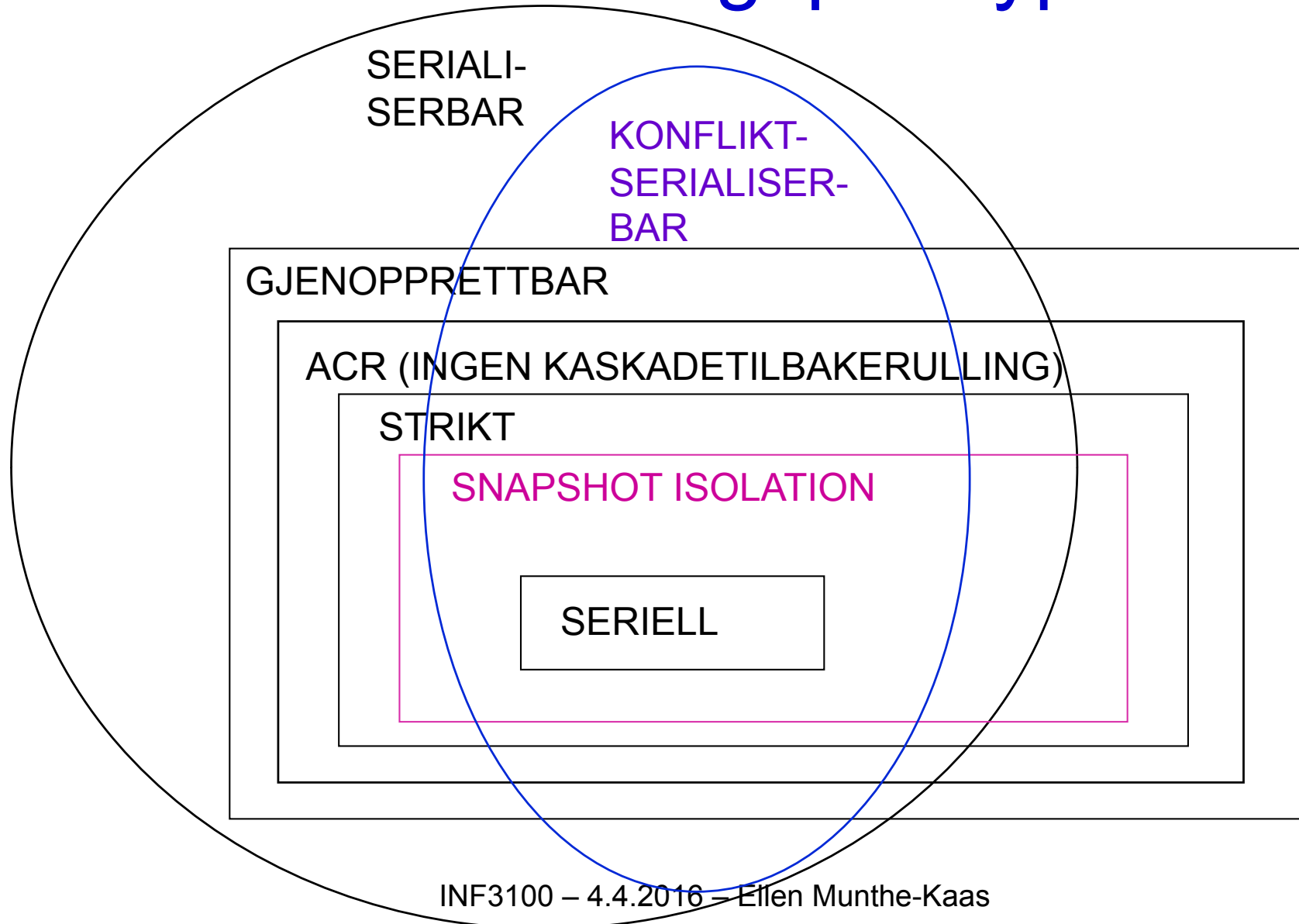
Da gjenstår det bare å observere at en projeksjon ikke kan generere nye skrive-skrive konflikter.

Alle SI-planer er strikte

- Definisjon: En plan er **strikt** hvis det er slik at hver gang en transaksjon T skriver et dataelement x , så må T gjøre abort eller commit før andre transaksjoner kan lese eller skrive x .
- Alle SI-planer er strikte. Bevis (Lene Østby 2008):
La S være en plan generert i henhold til SI-protokollen.
La T_1 og T_2 være to transaksjoner i S hvor T_1 skriver et dataelement x før T_2 leser det.
Siden T_2 bare leser verdier som er committet før T_2 startet, må T_1 enten ha abortert eller gjort commit før T_2 leser x .
Siden S ikke inneholder noen skrive-skrive konflikter, følger det at S er strikt.

Eksekveringsplantyper

Snapshot Isolation i industrien

- Merk at det som Oracle og Postgres kaller Serializable, i virkeligheten er Snapshot Isolation.
- Som vi har sett, er ikke det i overensstemmelse med SQL-1992-standardens definisjon av Serializable.
- Microsoft SQL Server overholder standarden.
- Der tilbys både Serializable og Snapshot Isolation som isolasjonsnivåer.
- Av effektivitetsgrunner anbefaler de sterkt å bruke Snapshot Isolation hvis ikke applikasjonen virkelig har behov for nivå Serializable.

Vranglåser og «timeout»

- I et låsbasert system sier vi at vi har en vranglås når to eller flere transaksjoner venter på hverandre.
- Når en vranglås er oppstått, er det generelt umulig å unngå å rulle tilbake (minst) en transaksjon.
- En «timeout» er en øvre grense for hvor lenge en transaksjon får lov til å være i systemet.
- En transaksjon som overskrider grensen, må frigi alle sine låser og bli rullet tilbake.
- Lengden av «timeout» og velegnethet av denne metoden er avhengig av hva slags transaksjoner vi har.

Vent-på-grafer

- For å unngå (eventuelt oppdage) vranglåser, kan planleggeren vedlikeholde en Vent-på-graf:
  - Noder: Transaksjoner som har eller venter på en lås
  - Kanter $T \rightarrow U$: Det finnes et dataelement A slik at
    - U har låst A.
    - T venter på å få låse A.
    - T får ikke sin ønskede lås på A før U frigir sin.
- Vi har vranglås hvis og bare hvis det er en sykel i Vent-på-grafen.
- En enkel strategi for å unngå vranglås er å rulle tilbake alle transaksjoner som kommer med et låseønske som vil generere en sykel i Vent-på-grafen.

Vranglåshåndtering ved ordning

- Dersom alle låsbare dataelementer er ordnet, har vi en enkel strategi for å unngå vranglås:
  - la alle transaksjoner sette sine låser i ordningsrekkefølge.
- Bevis for at vi unngår vranglås med denne strategien:
  - Anta at vi har en sykel $T_1 \rightarrow T_2 \rightarrow T_3 \rightarrow \dots T_n \rightarrow T_1$ i Vent-på-grafen, at hver T_k har låst A_k og at hver T_k venter på å låse A_{k+1} , unntatt T_n som venter på å låse A_1 .
  - Da er $A_1 < A_2 < \dots < A_n < A_1$, noe som er umulig.
- Da vi sjelden har en naturlig ordning av dataelementene, er nytteverdien av denne strategien begrenset.

Vranglåstidsstempler

- Vranglåstidsstempler er et alternativ til å vedlikeholde en Vent-på-graf.
- Alle transaksjoner tildeles et entydig vranglåstidsstempel idet de starter, og dette tidsstempelet har følgende egenskaper:
  - ved tildelingen er det det største som er tildelt til nå
  - det er **ikke** det samme tidsstempelet som (eventuelt) blir brukt til samtidighetskontroll
  - det forandres aldri; transaksjonen beholder sitt vranglåstidsstempel selv om den rulles tilbake
- En transaksjon T sies å være eldre enn en transaksjon U hvis T har et mindre vranglåstidsstempel enn U.

Vent-dø-strategien

- La T og U være transaksjoner og anta at T må vente på en lås holdt av U.
- **Vent-dø** (**Wait-Die**) er følgende strategi:
  - Hvis T er eldre enn U, får T vente til U har gitt slipp på låsen(e) sin(e).
  - Hvis U er eldre enn T, så dør T, dvs at T rulles tilbake.
- Siden T får beholde sitt vranglåstidsstempel selv om den rulles tilbake, vil den før eller siden bli eldst og dermed være sikret mot flere tilbakerullinger.
Vi sier at Vent-dø-strategien sikrer mot **utsulting** (**starvation**).

Skad-vent-strategien

- La T og U være transaksjoner og anta at T må vente på en lås holdt av U.
- **Skad-vent** (*Wound-Wait*) er følgende strategi:
  - Hvis T er eldre enn U, blir U skadet av T.
Som oftest blir U rullet tilbake og må overgi sin(e) lås(er) til T.
Unntaket er hvis U allerede er i krympefasen.
Da overlever U og får fullføre.
  - Hvis U er eldre enn T,
så venter T til U har gitt slipp på låsen(e) sin(e).
- Om U rulles tilbake, vil den før eller siden bli eldst og dermed være sikret mot flere tilbakerullinger, så også Skad-vent-strategien sikrer mot utsulting.

Vranglåstidsstempler gjør jobben sin

TEOREM

Både Vent-dø og Skad-vent forhindrer vranglås.

Bevis:

Det er nok å vise at begge strategiene sikrer at det ikke kan bli evigvarende sykler i Vent-på-grafen.

Så anta at Vent-på-grafen har en sykel, og la T være den eldste transaksjonen som inngår i sykelen.

Hvis vi bruker Vent-dø-strategien, kan transaksjoner bare vente på yngre transaksjoner, så ingen i sykelen kan vente på T som dermed ikke kan være med i sykelen.

Hvis vi bruker Skad-vent, kan transaksjoner bare vente på eldre transaksjoner, så T kan ikke vente på noen andre i sykelen og kan følgelig ikke selv være med i den.

Lange transaksjoner I

- En transaksjon kalles *lang* hvis den varer så lenge at den ikke kan få lov til å holde låser i hele sin levetid, f.eks. fordi den involverer en man-in-the-loop
- Vanlig samtidighetskontroll kan ikke brukes for en lang transaksjon

Lange transaksjoner II

- I utgangspunktet prøver man å skyve så mye som mulig av samtidighetskontrollen ned til DBMSet i form av ordinære database-transaksjoner
  - Hver databasetransaksjon utgjør bare en del av den lange transaksjonen
- I tillegg må konsistens for den lange transaksjonen som helhet håndteres

Sagaer

- En **saga** representerer alle mulige forløp av en lang transaksjon og består av
  - en mengde (korte) transaksjoner kalt aksjoner
  - en graf hvor nodene er aksjonene samt to terminalnoder **abort** og **ferdig**.
    - En kant $A_i \rightarrow A_k$ betyr at A_k bare kan utføres dersom A_i er utført.
    - Alle noder unntatt **abort** og **ferdig** har utgående kanter.
  - en markert **startnode** (første aksjon som utføres).
- Merk at en saga kan inneholde sykler.

Samtidighetskontroll for sagaer

- En lang transaksjon L er en sti gjennom sagaen fra start-noden A_0 til en av terminalnodene (fortrinnsvis **ferdig**).
- Aksjonene er, og behandles som, vanlige database-transaksjoner.
- L aborterer ikke selv om en aksjon blir rullet tilbake.
- I en saga har hver aksjon A en kompenserende aksjon A^{-1} som opphever virkningen av A.

Presist: Hvis D er en lovlig databasetilstand og S er en eksekveringsplan, skal det å utføre S og ASA^{-1} på D gi samme resultattilstand.

- Hvis L ender i **abort**, fjernes virkningen av L ved å kjøre de kompenserende aksjonene i omvendt rekkefølge:
 $A_0A_1\dots A_n$ **abort** kompenseres med $A_n^{-1}\dots A_1^{-1}A_0^{-1}$ **ferdig**.

Optimistic offline locks

- Brukes for å håndheve samtidighetskontroll ved lange transaksjoner
- Velegnet når det typisk forekommer få konflikter
- En vanlig implementasjon er å benytte et versjonsnummer som lagres sammen med dataelementet
  - Når dataelementet leses, leses også versjonsnummeret
  - Når dataelementet skal skrives, må det leste versjonsnummeret oppgis. Hvis det er identisk med versjonsnummeret i databasen, skrives ny verdi, og versjonsnummeret inkrementeres. Hvis de er forskjellige, er det en konflikt. Hvordan konflikten skal håndteres, kommer an på virksomhetsområdet.